

2013-ban beérkezett pályázat

Madarász Ádám

Tanítósr 495/2 93013 SZLOVÁKIA
Vámbéry Ádám Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium
Dunaszerdahely

Trianon 90 éve. Miként él és hat a 90 éve meghozott trianoni békediktátum a mai napig?

Trianon 90 éve

Miként él és hat a 90 éve meghozott trianoni békediktátum a mai napig?

Talán nincs még egy nép a világtörténelemben, amelynek nemzeti történelmét annyi tragikus esemény, veszteség árnyékolná be, mint a magyarét. Való igaz, tragikus sors jutott a magyarságnak: dúlta a tatár, a török, bántotta a német, majd bekövetkezett az, amit ezzel az egy szóval nevezünk meg: TRIANON

A magyar békeküldöttség 1920. január 5-én utazott el a párizsi béketárgyalásokra, a kitűnő nyelvtudású és jó szónok Apponyi Albert gróf vezetésével. A tudományos alapossággal megfogalmazott magyar elképzelésekkel a békekonferencia nem is foglalkozott. Így könnyen tág tere nyílt a tudatos (csehszlovák, román) félreinformálásoknak. A magyar érveket elutasították.

A kormány kénytelen volt a békeszerződést a Versailles – ban lévő Kis –Trianon nevű palotában aláírni. Az aláírás 1920. június 4-én országos gyász mellett, a harangok egy órán át tartó zúgása közben történt meg. A békeszerződésekben a győztesek imperializmusa érvényesült, a vesztesekre a békefeltételeket rákényszerítették, diktálták. Így a békeszerződések nem vezethettek tartós békéhez. Ezt Foch marsall, francia fővezér így fogalmazta meg: „Ez nem béke, ez csupán fegyverszünet négy évre.” Teleki Pál pedig így vélekedett: „Ez a békeszerződés egyike minden korok legrövidlátóbb és legvégzetesebb alkotásainak.” Ez az egyértelmű, mindenki által elismerten igazságtalan béke az újkori

magyar történelem legnagyobb tragédiája. Nemcsak a magyar államiságot sújtotta, hanem a magyar nép érdekeit is lábbal tiporta.

A Muhi pusztai vereség után a második honalapító IV. Béla következett, Mohács után a magára találó Erdély aranykora jelentette a biztató jövő, Majtény után a Mária Terézia – féle felvilágosodás, irodalmunk újjászületése, Világos után az 1867-es kiegyezés. És Trianon után...? Az ezeréves nagy, erős haza helyett maradt egy csonka, vérző ország. A Szent István által alapított Magyar Királyság a honfoglalás (896) 1000. mámorosan ünnepelt évfordulóját követően, mintegy 25 év múlva megszűnt.

A békeszerződés Magyarországot a háborúban vesztes államok között is a leghátrányosabb helyzetbe hozta, a szomszédos államok javára területileg megcsonkította, hiszen 284 ezer km² területéből 93ezer km² hagyott, lakossága pedig 18 millióról 7,6 millióra csökkent. Színmagyar lakosságú vidékeket csatoltak el, több mint 3 millió magyar került kisebbségi sorba, azaz a magyarság közel egyharmada nem élhetett többé saját államában. Közepes méretű európai országból ezzel a térség egyik kisállamává vált Magyarország.

Területeiből, javaiból 6 ország kapott: Csehszlovákia, Románia, Szerb- Horvát- Szlovén Királyság, Lengyelország, Ausztria, Olaszország. Főleg a négy szomszédos ország osztozott a zsákmányon: Ausztria 4000 km² –t kapott 292000 lakossal ebből 26000 magyar, Csehszlovákia 63000 km² – t 3500 000 lakossal, ebből 1072 000 magyar, Románia 102 000 km² – t 350 000 lakossal, ebből 1664 000 magyar, SHS Királyság 21000 km² – t 1600 000 lakossal, ebből 461000 a magyar.

A rendezés elvi alapja az volt, hogy a soknemzetiségű monarchia helyett önálló nemzetállamokat kell létrehozni. Ez azonban nem valósult meg, kivéve Ausztriát és Magyarországot. Ennek a két államnak ugyanis minden olyan területét elvették, ahol más nemzetiségűek is éltek. Az utódállamok aligha tekinthetők nemzetállamoknak: Csehszlovákia és Románia 6 – 6 a SHS Királyság pedig legalább 10 nemzetiségből tevődött össze. Ez a későbbiekben nem a tolerancia szellemét erősítette, hanem állandó nyelvi, etnikai súrlódások színterévé tették a térséget.

Amikor Magyarországra kényszerítették a trianoni határokat, a területabló szomszédoknak alá kellett írniuk a kisebbségvédelmi egyezményeket, azonban ezek az új vagy újjáalakult államok egyáltalán nem kisebbségeik nemzeti jegyeinek az erősítésére vagy megőrzésére törekedtek, hanem asszimilációjukra és beolvasztásukra.

Magyarország nem területgyarapodás igényével lépett be a háborúba. Ezzel szemben a szomszédos államok kivétel nélkül új területek megszerzésének igényével tették ezt, a háború előtti és alatti diplomáciai és propaganda kampányai is ezt a célt szolgálták, és ezért tettek katonai lépéseket is, ugyanis megszállták Magyarországot, és mohón bekebelezték azokat a földeket, ahova a lábukat rátették. A szomszédok szeme előtt Nagy - Csehország, Nagy – Szerbia és Nagy- Románia lebegett. Masaryk, a későbbi csehszlovák elnök még Jugoszlávia és Csehszlovákia között is akart közös határt Sopron, Moson és Vas megyék területéből.

Magyarországnak különösen súlyos anyagi károkat okoztak a román csapatok. A rendelkezésre álló adatok szerint a román megszállás okozta pusztítás a tatárjárás pusztításaihoz mérhető. Magyarország elszegényedett a rövid román hódítás hónapjai alatt. Nem tudok lemondani arról, hogy e helyen egy román „liberálistáji” politikus, Ionel Bratianu 1920. június 1-jén a román képviselőházban elmondott beszédéből idézzek: „ Nem nyughatunk addig, amíg a magyar népet gazdaságilag és katonailag teljesen tönkre nem tesszük, mert mindaddig, míg Magyarországon az életképességnek szikrája is van, mi magunkat biztonságban nem érezhetjük” Íme egy liberálistáji politikus a Balkán – félszigetről! Íme a tolvaj félelme! Ahogyan ilyenkor lenni szokott, a jóval erősebb, de nem tiszta lelkiismeretű fél állandó félelemben él a gyöngé, de a jogos igazságát birtoklótól.

A trianoni békekötés nemcsak területeket, gazdasági lehetőségeket és magyarok millióit vette el, hanem erőszakosan kettévágta a nemzetné válásunk akkor már évszázadok óta tartó folyamatát. Mintha megtörte volna a nemzetnek a jövőbe vetett hitét és a bizalmát önmagában.

A békeszerződés gazdasági következményei ugyancsak súlyosak voltak. Az új magyar állam a régi nemzeti vagyonnak csupán 38%-ával rendelkezett. Az elmúlt évtizedekben dinamikusan fejlődő ipar nyersanyagforrásainak túlnyomó többsége az elcsatolt területeken helyezkedett el. A 20-as és a 30-as évek Magyarországon a regenerálódás és az erőgyűjtés időszaka volt, majd az ország a körülményekhez képest gazdaságilag helyreállt, bár a „boldog békeidők” ideje már nem tért vissza. A később „három millió koldus országának” nevezett Magyarország bajait főleg a trianoni veszteségek okozták. Éppen ezért a magyarországi társadalom túlnyomó többségét áthatotta a visszaszerzés gondolata.

Volt, aki a „mindent vissza” jelszóval azonosult – s ezt történelmi érvek kétségtelenül támogatták. Volt, aki csak a magyarság által többségében lakott területeket akarta visszacsatolni – akkoriban főleg ennek volt realitása. Az a kérdés, hogy a terület - visszacsatolásnak van-e realitása, vagy nincs, föl sem merült komolyan. A kor magyar embere ugyanis annyira fölháborítónak tartotta a trianoni döntést és annyira igazságosnak a visszaszerzést, hogy a kérdést úgy tette föl: hogyan, mi módon, mikor és mennyi elvett területet lehet visszacsatolni? A kormányok pedig a 30-as évek végétől erre a helyes kérdésfeltevésre találták meg a válaszokat. Az irredenta törekvések 1938 és 1941 között – hathatós német és olasz támogatással – részleges és átmeneti sikerrel jártak.

Trianon elleni tiltakozásként számos szervezet jött létre. Ekkor született az ország területi egységéért szóló ima, Papp-Váry Eleménné tollából:

„Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásban!”

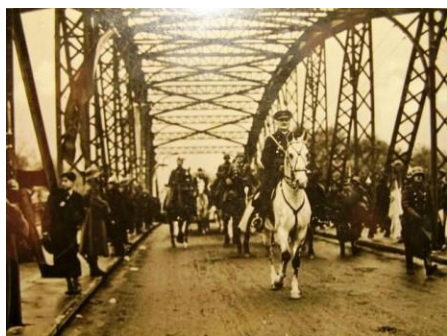
Ugyancsak gyakran hallható és olvasható szlogen volt a következő jelszó, amely beleíródott az emberek tudatába, s kifejezte a kor hangulatát, törekvését:

„Csonka Magyarország nem ország,
Egész Magyarország mennyország!”

Íróink is hol „hamu alatt izzó parázsként”, hol zengzetes nemzet - és magyarságvédelem hangoztatásával tartották ébren a revízió gondolatát.

1938 – ban, az első királyunk halálának 900. évfordulójára rendezett Szent István – év ünneppsorozata májusban kezdődött, augusztusban pedig törvénybe iktatták: augusztus 20-át nemzeti ünnepnek nyilvánítják. A látványos szertartássorozatot az Országház előtti téren tartott szentmise, majd a Hősök teréig haladó Szent Jobb – körmenet nyitotta meg. Felvonult az egész hivatalos Magyarország. A pompa a millénniumi ünnepek fényét idézte – s már előrevetítette a nemzetközi politika hön óhajtott változásait. Ugyanis néhány hónappal ezt megelőzően, 1938 márciusában a német csapatok megszállták Ausztriát, szeptemberben pedig már a magyar kormány intézett jegyzéket a csehszlovák kormányhoz: ha sor kerül a szudétanémet kérdés megoldására, akkor a magyar minisztertanács is követeli a magyarlakta területek visszacsatolását. 1938. szeptember 29-én a müncheni döntés alapján a szudétanémet területeket Németországhoz csatolták.

A magyar - csehszlovák tárgyalások október 8-án kezdődtek meg a közigazgatásilag Csehszlovákiához tartozó, de magyar érzelmű Komáromban. Mivel a város és a környék lakossága tudomást szerzett arról, hogy a politikusok miről tárgyalnak, az utcákat az anyaországhoz való visszacsatolást követelő tömeg lepte el. Mivel az október 13 – áig tartó tárgyalások eredmény nélkül végződtek, a két fél nemzetközi döntőbíráskodást kért. 1938. november 2 – án Bécsben megszületett a nagyhatalmi határozat: a Felvidék magyarlakta területének túlnyomó része visszakerül az anyaországhoz.

A visszacsatolt terület 11 915 négyzetkilométer nagyságú volt 862 747 lakossal. A népesség 86,8 % - a magyar volt 9,7% - a szlovák a többi egyéb nemzetiségű. Visszakerült az anyaországhoz a hetvenezer lakosú Kassa, visszakerült Munkács, Ungvár, Érsekújvár, Komárom, Beregszász, Losonc, Léva, Rimaszombat, Rozsnyó, Ipolyság, Párkány, Gúta, Dunaszerdahely...

A magyar honvédség élén november 6-án Komáromba, november 11-én Kassára személyesen Horthy Miklós vonult be. Az újból Magyarországhoz került településeken – falvakban és városokban egyaránt nagy ünnepeket szervezte, a bevonuló magyar katonaságot nemzetiszínbe öltöztet, örömtáncosok, feldíszített

diadalkapukfogadták.

Ünnepi díszszemle a dunaszerdahelyi sportpályán
(1938. dec.)

Kulcsod község díszkapuja (1938. nov. 5.)

1938. nov. 5-én délelőtt 11:45 - kor a 24. gyelozezred első zászlóalj egyik százada indul a trianoni határra.

Ünnepő csehszlovákiai magyarok a trianoni határnál.

A vásárúti díszkapu (1938. nov. 5.)

A medvei díszkapu (1938. nov. 5.)

Elhagyott cseh lövészárók. Háttérben a magyar honvédek (1938. nov.)

Magyar lovaskatona - kárpátaljai bevonulás

balonyi fogadtatás (Csallóköz) 1938. nov.

Épül a híd, az egyik Duna-ágon (1938. nov) a felvétel készítője ezt is odairta a fénykét hátuljára - Trianon halála.

A fényképek a családi fotógyűjteményből származnak. Készítőjük Vésey Imre a második világháborúban hősi halált halt karpaszományos zászlós.

1940 augusztusában a második bécsi döntés értelmében Székelyföld és Erdély nagy része (43 ezer négyzetkilométer terület két és fél millió lakossal) visszakerült az anyaországhoz. 1940 kora ősztől ismét magyar zászlókat lengetett a szél „kincses” Kolozsvár, Nagyvárad, Csíkszereda, Székelyudvarhely... épületein. A honvédeket akárcsak a Felvidéken – diadalkapuk, nemzeti zászlók, virágosó fogadta Erdély legkisebb településeitől a meghatározó szerepet betöltő városokig. Ez az öröm teljes mértékben érthető, ám végeredményben indokolatlan volt. A visszacsatolások érvénye ugyanis csak addig tartott, amíg Németország hatalma. A revíziós sikereknek súlyos ára volt. A Jugoszláviához tartozó Délvidéket már fegyveres erővel, a fasiszta Németország szövetségeseként szerezték vissza a magyar csapatok. Ezzel Magyarország belesodródott a második világháborúba, amelyből a hatalomra kerülő nyilasoknak köszönhetően a náci németek oldalán végsőkéig kitartó szövetségesként újból a vesztesek oldalán fejezte be a háborút.

A fegyverek ugyan elhallgattak, beköszöntött a várva várt béke. Megszűnt a fegyverropogás, azonban azokban az országokban, ahonnan a Vörös Hadsereg űzte ki a náci megszállókat, a Szovjetunió szocialista típusú társadalmi berendezésre kényszerítette az ott élőket. Ötven éven át, fél évszázadig a terror, a politikai elnyomás és megfélemlítés különböző fokozataival kellett együtt élni, vagy szembeszegülni.

A második világháborút követő években a politikai megpróbáltatások mellett a legsúlyosabb próbatételek az ismét kisebbségbe szorult, az anyaországon kívül rekedt magyarságot sújtották. Ugyanis a háború győztesei - eltekintve Olaszországtól és kiegészülve a Szovjetunióval – ugyanazok voltak, mint az első világháborúé, s az 1947-es párizsi békeszerződéssel visszaállították Magyarország trianoni határait. Mindössze egyetlen apró változtatást eszközöltek, de ezt is Magyarország rovására: a Pozsonnyal szembeni dunai hídfőt megnövelték három faluval.

A győztesek fátylat borítottak Szlovákia és Horvátország náci- fasiszta múltjára, így ezen országok a győztesek között foglaltak helyet. Románia ugyan vesztes állam volt, mégis jobb megítélés alá esett, mint Magyarország. Mindez azt eredményezte, hogy az újra elcsatolt felvidéki, erdélyi, délvidéki és kárpátaljai magyarságot ezeknek az országoknak nacionalista vezetői és a közhangulat háborús bűnösöknek minősítette, s bosszúhadjáratot indított ellenük. Ezeknek az atrocitásoknak az volt a célja, hogy elüldözzék lakóhelyükről a Trianon óta kisebbségben élő magyarságot, vagy legalább is magyarságának feladására kényszerítsék.

Kárpátalján a bevonuló Vörös Hadsereg az ottani magyarok tízezreit hurcolta kényszermunkára. Észak – Erdélybe bevonuló román önkéntes rohamcsapatok iszonyatos vérengzést követtek el a magyar lakosság körében. A délvidéki magyarság tragédiája is szörnyű volt a háború után. A kommunista partizánok szinte válogatás nélkül gyilkolni kezdték a magyar lakosságot, s mintegy 30 ezer magyart meggyilkoltak.

A Beneš - féle csehszlovák vezetés a háború kirobbantásáért és Csehszlovákia felbomlásáért a nemzeti kisebbségeket vádolta. A német és a magyar kisebbséget kollektíven háborús bűnössé nyilvánította. A szlovákiai magyarságot megfosztották állampolgári jogaitól, betiltották politikai és kulturális szervezeteit, a magyar nyelvű lap- és könyvkiadást pedig megszüntették. Elkobozták a magyarok földjeit és ingatlanát. A magyar közalkalmazottakat elbocsátották állásukból, az idősektől megvonták a nyugdíjat. Bezárták a magyar iskolákat, gyakran még a magyar beszédet is büntették. A szlovákiai magyarság üldözött és jogfosztott néppé vált saját szülőföldjén. Megkezdődött a kitelepítés, a deportálás. Közel százezer ember volt kénytelen elhagyni szülőföldjét és Magyarországra települni, valamint több mint negyvenezer magyart deportáltak Csehországba. A szlovákiai magyarság felszámolásának

tervét szolgálta az ún. reszlovakizációs, vagyis visszaszlovakosító rendelet. Indoklása szerint a felvidéki magyarok eredetileg szlovákok voltak, csak elmagyarosodtak. Ez tulajdonképpen embertelen zsarolás volt, hiszen a magukat és családjukat szlováknak valló magyarok, mentesültek a rémségektől. Végül több mint 300 ezer magyar engedett a kényszernek.

A deportáltak egyike, Duba Lajos strófákba foglalta az átélt eseményeket:

„Garam-völgyi kis falunkat körülállták katonák,
Másnap este a szállítócédulákat széthordták
A szegény nép kezdett volna pakolni bánatában,
Könnyeitől nem tudott semmit tenni fájdalmában.

Gyermeksírás és jajgatás hallatszik ki a bázisból,
Nem segít a jaj és sírás, nem ment meg a bajtól.
A rakodók autóra elkezdenek rakodni azonnal,
A családnak szíve-lelke tele lett nagy bánattal.

Az autók mindjárt fog majd indulni,
A csendőr kezdi a névsort felolvasni.
Autóra kényszeríti, akiket felolvasott,
De mindenütt a sírás és jaj hallatszott.

Elindult már az autó sebesen,
De mindenki sír, jajgat keservesen.
Mert nem látja többé már a faluját,
Sem testvérét, sem a kedves rokonát.”

Magyarországon és a szomszéd államokban 1989 – ben megtörtént a demokratikus átmenet. Magyarország, Szlovákia, Szlovénia, Románia immár az Európai Unió tagállamai. Sajnos az ezekben az országokban élő magyarságnak még napjainkban is küzdelmet kell folytatnia jogiért. A csonka Magyarország még minden „új honfoglalónak” él az ellenségképében. Ebből a pszichológiai helyzetből származik nemzetiségi politikájuk arroganciája, keménysége. Talán ez az oka, hogy mi kisebbségi helyzetben élő magyarok, nem tudunk túllépni Trianon traumáján.

Bibó Istvánnak, a huszadik századi magyar politikai gondolkodás kiemelkedő alakjának az a **véleménye, hogy a trianoni határokat „mind fizikailag, mind lelkileg”**

elfogadva a magyarság a továbbiakban csak két dolgot tehet: a „kölcsonös és feneketlen gyűlölködés örvényeit” elkerülve példát ad a „kisépek közötti lojalításra és mértéktartásra”, s ugyanakkor felelősséget érez a határon túli magyarság sorsával szemben. A szomszédos államokkal szemben Magyarországnak csak „egyetlen kívánsága” lehet: „a náluk lakó magyarok állampolgári jogainak tisztességes megadása és emberies bánásmód velük”.

A költészet eszközeivel Sinka István valami hasonlót üzen az „Egy hang a szlovákokhoz” alcímet viselő versében:

„Jó lenne nekünk is – s nektek is oda át,
ha nem fonnánk egymásnak töviskoronát...”

Mindezek tudomásulvétele mellett is vitathatatlan, hogy a magyarság teljes joggal tartja igazságtalannak a trianoni, illetve az 1947 – ben helyébe lépő párizsi békeszerződést. Elvitathatatlan joga az is, hogy az európai normáknak megfelelő öngazgatási jogokat követeljen a maga, illetve kisebbségei számára. Ennél többet remélni azonban minden jel szerint illúzió, követelni pedig meggondolatlanság. (Ez fájó mindörökké!)

Azt a kérdést is szeretném végiggondolni és megválaszolni, hogy minként hat Trianon a családom életére és az enyéme. Legidősebb tagja családomnak a velünk együtt élő 73 éves nagyapám, Varga Béla, s már ő is a kisebbségi létbe született bele. Nagyapám Pincről, az apró nógrádi faluból érkezett a Csallóközbe. Pinc volt a nyelvhatár, tőle 4 km-re már tótok laktak. Dédapám úgy mondta, hogy ők ott élnek, ahol a magyar ima véget ér. Tanárként hosszú pályája során tanította a szlovákiai magyar diákokat, s nemcsak matematika - fizikára, hanem a szülőföldhöz és az anyanyelvhez való hűségre is. Kántorként még ma is szolgálja községünk, a csallóközi Vásárút gyönyörű római katolikus templomában az isten igéjét magyarul hallgató s áhítatos lékekkel magyarul éneklő híveket. A színes mozaikablakokon keresztül beáradó sokszínű ragyogó fényben zeng az énekszó: „Szent vagy, szent vagy, Te mindennél szentebb vagy!”

Reményik Sándor ismert verse jut eszembe: „Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!”

Nagyapám azok közé tartozott és tartozik ma is, akik nem hagyják, akik nem engednek a hűségből.

Édesanyám óvopedagógus és bábszínész, lelkes és tehetséges társaival együtt azon fáradozik, hogy Csallóközben létrejöjjön egy állandó magyar bábszínház. Az ő életében is

jelen van a szolgálat vállalása s nem nyűgként, hanem napjai gyönyörűséges tartalmaként. Tudom, hogy nemcsak a kisebbségi magyar ember szolgál, mindenkinek vannak kötelességei, amelyeknek megfelelni igyekszik. A kisebbségi lét azonban valami plusszot is igényel, talán ez az a helyzet, amikor a gyengeség ad erőt, makacs elszántságot, a „csakazértis” néha keserű, néha felemelő, kényszerítő erejét.

Én Dunaszerdahelyen, Csallóköz központjában, s egyben Szlovákia legmagyarabb városában vagyok a Vámbéry Ármin Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium II. évfolyamának diákja. Dunaszerdahelytől 12km - re található szülőfalum, a 2500 lakost számláló Vásárút. Színtiszta magyar településnek tekinthető, az utóbbi években a községbe betelepült 30 szlovák család többnyire Pozsonyból érkezett, falusi környezetre vágyó idősebb ember.

Vásárút gyönyörű környezetben terül el a Kis – Duna Tőkési - ágának partján, amely gazdag élővilággal rendelkező védett rezervátum. Ez az én szülőföldem az én HAZÁM.

Ugyanis az elszakított területen élő ember számára a haza fogalma érzelmileg sajátos metamorfózison ment át, mivel több okunk van úgy érezni, hogy az ország, ahol élünk, nem igazán a hazánk, a többség nyelve ellenségeink nyelve. Az érzelmi, a bennünk élő haza a szülőföldre korlátozódik. Szülőföldünk a mi „szerelmetes”, drága hazánk, ahol magyar a szó, magyar az érzés, az iskola, a templom és a sírfelirat is. Ehhez hozzákívánkoznak Babits Mihály 1919-ben papírra vetett sorai: „Ami a földben szent: az az emberek emlékei... Ezeket pedig senki tőlünk el nem veheti: mert ezek bennünk vannak! És ez a mi hazánk, ezek a közös emlékek, ez a szellemi levegő, amelyben élünk.”

Azt hiszem, joggal érezhetjük magunkat megfosztottnak, s ezért is érintett bennünket fájón a 2004 decemberében történő országos üggyöntő szavazás negatív eredménye a határon túli magyarok kedvezményes honosításáról.

Az érvénytelen népszavazás örömtelen napként ivódott bele emlékezetünkbe, s az anyaország határain túl élőkben mindenütt kérdéseket vetett fel. Kellünk - e mi valakinek? Kellünk – e az anyaországiaknak? Kellünk- e az „ittenieknek”? Ezekre a kérdésekre ki-ki saját érzése, lelki habitusa, tapasztalata szerint válaszolhatott.

Diákként elmondhatom, hogy teher számunkra az államnyelv megtanulásának kényszere. Olyan nyelv elsajátítása köti le energiánkat és határozza meg boldogulásunkat, amelyet pár millióan beszélnek csupán. Sajnos, ezt el kell fogadnunk, az államnyelvet meg kell tanulnunk, ha itt akarunk járni egyetemre, ha itt akarunk érvényesülni. Az urbánus nyelv

tájainkon hovatovább a szlovák, a magyar nyelv visszaszorul a falvakba. Ez riasztó jelenség, mert közben az ambiciózus fiatal, aki társadalmi sikert szeretne elérni, elindul a többségivé válás útján. A többségi társadalomkutató mindezt természetes folyamatnak, a kisebbségi tragédiának látja. A másik út elhagyni az idegen államigazgatás alá került szülőföldet, megválni az ősi tájtól, ismeretlenben, de magyar honban lelni biztonságot...

A szlovákságnak szigorú elvárásai vannak velünk szemben. Már a humanistaként elismert Masaryk is leírta, hogy a magyaroknak bele kell nyugodni abba, hogy ezeréves hazájuk összeomlott. Ezen nem lehet változtatni. Az új helyzethez viszont alkalmazkodniuk kell, ha ebben az államban akarnak élni. Jogukat új államukhoz azzal a ma is uralkodó és az iskolákban tanított elmélettel indokolja, hogy az új államalakulat, Csehszlovákia a nagymorva állam felújítása. Eredetileg a csehek és a szlovákok egységet alkottak, de a magyarok Pannónia meghódításával a szlovákokat uralmuk alá hajtották. Ezen alapszik az ezeréves elnyomásról szóló mítoszuk.

A történelemhamisításnak legújabb markáns példája a pozsonyi vár udvarán felállított Svatoptuk nagymorva fejedelem lovas szobra, amelynek talpazatán ez áll: „Svatoptuk az ószlovákok királya”. (Szlovák történészek, értelmiségiek is szót emeltek a szobor ellen!)

A cél egyértelmű: annak bizonyítása, hogy nekik is volt királyuk, sőt korábban, mint a magyaroknak, s ez a föld az ő ősi jussuk. Az sem véletlen, hogy a fejedelem kirántott kardjával dél felé fordul.

A szlovák nyelvben a történelmi Magyarország elnevezése Uhorsko. Ennek nincs is magyar megfelelője, így csak Magyarországgént fordítható. Szlovákok Magyarországnak csak a Trianon utáni csonka országot nevezik. Ennek is megvan a maga üzenete!

Ha például mi iskolai kirándulásaink alkalmával Szlovákia tájain járunk, lépten nyomon a magyar történelmi múlt emlékeibe ütközünk: Pozsony, ahol egykor királyokat koronáztak, s a Szent Márton - dóm tetején ott ragyog a Magyar Szent Korona. Rákóczi sírja a kassai dómban, Balassi, Thököly sírja a Tátra alatt, Madách és Mikszáth, Krasznahorka „büszke vára” és a sok omladozó, a régi dicsőségre már alig - alig emlékeztető várrom. Ha Erdélyben járunk, lépten nyomon „Magyar bölcsőket, magyar sírokat, dicsőség és gyász örökfészkeit” – találjuk.

Még ma is történelmi érzékenységet sért, aki Erdélyről vagy Felvidékről mint a történelmi Magyarország részéről beszél. A többség elvárja, hogy Trianonra ne magyar tragédiaként tekintsünk, hanem velük együtt örüljünk „ezeréves jogos vágyuk” megvalósulásának.

Trianon évtizedeken át tabutéma volt, mint ha sehol senki semmit sem írt volna alá, mintha nem született volna meg a történelem legmegalázóbb, legigazságtalanabb békéje, amit Juhász Gyula szerint:

„...nem lehet feledni, nem, soha,
Amíg magyar lesz és emlékezet,
Jog és igazság, becsület, remény,
Hogy volt nekünk egy országunk e földön,
Melyet magyar erő szerzett vitézül,
S magyar szív és ész tartott meg bizony.
Egy ezer évnek vére, könnye és
Verejtékes munkája adta meg
Szent jussunkat e drága hagyatékhoz.“

Pomogáts Béla írja (Magyarok, folyóirat II/6. sz.) , ha Trianonról beszélünk, nem másokat akarunk bántani, hanem a saját fájdalmainkról teszünk vallomást. És most, amikor Trianon máig ható szörnyű következményeit a közép - és kelet - európai népek kölcsönös megbékélésnek reményében egy közös „európai házban” szeretnénk orvosolni, nem hallgathatjuk el többé a történelmi tragédiák nyomán felzengő panaszokat. A múltat, tudjuk „be kell vallani”. És a sebeket, amelyek egy országot értek, orvosolni kell, hogy a vérző tagok el ne üszkösödjenek.

Dolgozatom zárszavaként hadd idézzem Kossuth Lajost: „Nemzetnek lehet elnyomást túrnie, de jogai valósításának reménye iránt semmi körülmények közt nem szabad kétségbeesnie, s azért, mert valamely jogát nyomban nem képes valósítani, nem szabad arról önként, örök időkre lemondani.”

Meg kell őriznünk a reményt, és tudnunk kell jogainkat a Kárpátok medencéjében. Akkor is, ha jelenlegi helyzetünkhöz jobban illik Áprily Lajos négy soros verse, A legyőzöttek strófája:

„Múltunk gonosz volt, életünk pogány,
rabsors ma sorsunk s még sem átkozom:
jó, hogy nem ültem győztes - lakomán
s hogy egy legázolt néphez tartozom.”

Felhasznált irodalom:

- Raffay Ernő: Trianon titkai, TORNADO, Budapest 1990
- Raffay Ernő: Magyar Tragédia, PÜSKI, Budapest 1996
- Romsics Ignác: Helyünk és sorsunk a Duna – medencében, OSIRIS, Budapest 1996
- Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században, OSIRIS, Budapest 2000
- Romsics Ignác: A trianoni békeszerződés, OSIRIS, Budapest 2001
- Magyarország története, Akadémiai Kiadó, Budapest 1988
- Pénzes István: Lant és kard, Lilium Aurum, Dunaszerdahely 2005
- Bertényi Iván, Gyapay Gábor: Magyarország rövid története, Akadémiai Kiadó, 1993
- Ormos Mária előadása a Trianon – konferencián
- Hóman Bálint, Szekfű Gyula: Magyar történet V. kötet, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1936
- Tiszatáj: 1983. júl. 37. évf.
- Kovács László, Simon Attila: A magyar nép története 20.század, Lilium Aurum, Dunaszerdahely, 2000
- Jászi Oszkár: Publicisztikája, Magvető Könyvkiadó, Budapest 1982